

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 19/2026 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att införa sanktioner vid import av förbjudna produkter

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 19/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Saku Nikkanen /sd:

Ska regeringen vidta åtgärder för att snabbt införa en påföljdsavgift som Tullen kan ta ut för resandeförsel av förbjudna livsmedel, och hur snabbt är regeringen beredd att lägga fram ett förslag till bestämmelse om detta för riksdagen,

på vilket sätt ska regeringen säkerställa stärkandet av Tullens bevakningskapacitet, inbegripet etablering av antalet och användningen av mathundar som är utbildade för livsmedelstillsyn i Tullens dagliga verksamhet, och

på vilket sätt ska regeringen bidra till att flyg- och fartygsoperatörerna samt terminaloperatörerna börjar ge mer framträdande meddelanden med information om importen av förbjudna produkter och om sjukdomsriskerna i anslutning till resandet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Afrikansk svinpest är en dödlig viral blödarfebersjukdom som sprids hos svin, vildsvin och minisvin. Sjukdomen leder nästan alltid till att svinen dör. EU har kategoriserat den afrikanska svinpesten som en av de dödligaste djursjukdomarna.

Afrikansk svinpest har inte konstaterats i Finland, men sjukdomen förekommer i bland annat de baltiska länderna och Ryssland. Under 2025 försämrades sjukdomsläget i de baltiska länderna och sjukdomen konstaterades även i Barcelona i Spanien. Om sjukdomen spred sig till Finland, skulle den orsaka betydande skador på djurvälfaerden, svinuppfödningen i Finland och exporten av svinkött. Spridning av afrikansk svinpest och andra skadliga djursjukdomar förebyggs med bland annat importförbud.

Tullens behörighet

I fråga om restriktionerna på resandeförsel från länder utanför EU bygger Tullens tillsynsuppgift på lagen om införselkontroll av djur och vissa varor (1277/2019) (nedan kallad

lagen om införselkontroll), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 och kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2122. Om en vara eller införseln av den inte uppfyller kraven eller om det misstänks att den inte uppfyller de fastställda kraven för att föra in den i landet, ska den behöriga tillsynsmyndigheten vidta de åtgärder som föreskrivits i kontrollförordningen eller i lagen om införselkontroll.

Tullen övervakar vid sidan om djurhälsomyndigheterna att bestämmelserna om djurhälsa iakttas då djur eller produkter av animaliskt ursprung förflyttas mellan EU:s medlemsstater. Om en produkt som levererats från en annan medlemsstat eller de dokument som åtföljer produkten inte uppfyller de krav som föreskrivits för dessa i författningarna om djurhälsa, kan Tullen förordna att produkten ska förvaras på destinationsplatsen eller på en av Tullen anvisad annan plats, fram till dess att bristerna åtgärdats. Om det inte är möjligt att åtgärda bristerna eller om de inte åtgärdats inom den föreskrivna tidsfristen, kan Tullen förordna att produkten ska förstöras. Om aktören samtycker till det, kan Tullen även förordna att produkten ska returneras till den medlemsstat varifrån den tagits in, om den behöriga myndigheten i medlemsstaten i fråga godkänner returneringen. I den inre trafiken sker tullbevakningen inom ramen för resurserna och i samband med den övriga bevakningen.

Förbud och begränsningar

Privatpersoners resandeförsel av kött och köttprodukter samt mottagande av försändelser med kött och köttprodukter från länder utanför EU är förbjudet.

Den fria rörligheten av varor på den inre marknaden möjliggör transport av livsmedel mellan EU:s medlemsstater utan tullbevakning. Förflyttandet av djur och produkter av animaliskt ursprung mellan medlemsstaterna kan dock begränsas, om en farlig djursjukdom som kan sprida sig genom djur eller produkter av animaliskt ursprung förekommer i en medlemsstat. Importen av svinkött, vildsvinskött och produkter av svinkött eller vildsvinskött har begränsats från de EU-länder där det finns restriktionsområden på grund av afrikansk svinpest. Restriktionerna bestäms baserat på vilken restriktionszon (I–III) köttet eller köttprodukterna härrör från.

Livsmedelsverket anser att, om ursprunget till svinkött eller en svinkötsprodukt som har importerats från en annan medlemsstat förblir oklart eller om dokumenten är bristfälliga, kan det anses att importen av produkten till Finland kan medföra en risk att den afrikanska svinpesten sprider sig och att importen i enskilda fall kan förbjudas eller det kan bestämmas att produkten ska förstöras eller tas i besittning.

Privatpersoner får införa svinkötsprodukter eller vildsvinsprodukter endast från restriktionsområden på grund av den afrikanska svinpesten, om förpackningarna av produkterna är försedda med ett ovalt EU-kontrollmärke. Restriktionen gäller även försändelser som tas emot

per post eller beställs på internet. Vildsvin och kött av vildsvin som jagats själv får inte införas i Finland från restriktionsområdena I, II och III på grund av den afrikanska svinpesten.

Livsmedelsverket rekommenderar att svinkött och vildsvinkött inte införs som gåbortpresent eller matsäck från de EU-länder som har konstaterat afrikansk svinpest, eftersom sjukdomsläget och restriktionsområdena kan förändras snabbt. Dessutom rekommenderar Livsmedelsverket att man inte företar jaktresor till områden dit sjukdomen har spritt sig. Förflyttning av svinkött, vildsvinkött och produkter av svinkött eller vildsvinkött på den inre marknaden för allmän användning omfattas av både kraven i lagstiftningen om djursjukdomar och kraven i lagstiftningen om livsmedel. Den aktör som har för avsikt att införa kött eller köttprodukter i Finland är ansvarig för att ta reda på kraven. Ursprungsupplysningarna om och spårbarheten av köttet och köttprodukterna visas genom handelsdokument och märkningar av förpackningar. Dessutom ska förpackningarna på kött och köttprodukter alltid vara försedda med ett ovalt EU-hälsomärke eller EU-kontrollmärke. I vissa situationer krävs ett djurhälsointyg för förflyttning på den inre marknaden.

Information om förbud och restriktioner

I 46 § i lagen om djursjukdomar (76/2021) finns bestämmelser om skyldighet för hamnoperatörer, flygplatsoperatörer och researrangörer som säljer utlandsresor att till sina kunder sprida information om förbud som gäller förflyttning av djur eller produkter över landsgränser. Sådana förbud kan till exempel gälla svinkött och produkter av svinkött som är tillgängliga just i restriktionsområdena på grund av den afrikanska svinpesten, om köttet och produkterna inte har behandlats, förpackats och märkts på det sätt som krävs i lagstiftningen.

Livsmedelsverket är ansvarigt för att ta fram innehåll i den information som delas ut, och vägleder aktörerna. Livsmedelsverkets webbplats innehåller i praktiken många olika anvisningar för olika aktörer. De innehåller också rekommendationer. <https://www.ruokavirasto.fi/sv/teman/afrikansk-svinpest-asf/>

Lagen om djursjukdomar innehåller även bestämmelser om tvångsmedel. På grundval av 90 § får den behöriga myndigheten (Livsmedelsverket) ålägga den som bryter mot en författning om djurhälsa, eller den som inte iakttar ett förvaltningsbeslut som fattats med stöd av en sådan författning att fullgöra sin skyldighet omedelbart eller inom en tid som är tillräckligt lång med avseende på ärendets natur.

Vid alla införselställen finns affischer om förbjudna gåbortpresenter i enlighet med kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2122. Därutöver ger Tullen information om restriktionerna på gåbortpresenter på tullkontoren. Skärmarna på Helsingfors-Vanda flygplats visar Tullens visuella information om gåbortpresenter. År 2025 försågs skärmarna särskilt med en video om de restriktioner som hade införts på grund av den afrikanska svinpestens spridning.

De av Helsingfors hamnar som fartyg kommer till från de baltiska länderna och Centraleuropa har rullvepor om den afrikanska svinpesten. Tullkontoren vid östra gränsen har informationsskyltar och meddelanden om restriktionerna på gåbortpresenter. Tullen informerar kunderna om förbuden och restriktionerna även på sin webbplats, i meddelanden till medier och på sociala medier.

Tullen har även tagit upp temat vid olika evenemang. År 2024 var bekämpning av afrikansk svinpest huvudtemat på Tullens avdelning på Resemässan. Temat var även aktuellt på mässavdelningen 2025. Då kunde man till exempel svara på en frågesport om restriktionerna på resandeförsel.

Tullens hundverksamhet

Tullen har redan i flera år använt ungefär 45 hundar och hundförare som är utbildade för olika utbildningslinjer. Tullen utbildar hundar i att söka efter droger, cigaretter, vapen, patroner, kontanter och livsmedel. För närvarande använder Tullen två hundar som söker efter livsmedel. Användningen av hundarna effektiviserar avsevärt tullbevakningen, särskilt på stora och livliga gränsövergångsställen som hamnar och flygplatser.

Den beräknade kostnaden för en hund och en förare är cirka 80 000 euro per år. Inom den nuvarande budgetramen kommer Tullen inte att börja använda fler hundar som söker efter livsmedel. Enligt Tullens åsikt stöder den nuvarande uppdelningen av hundar och förare som är utbildade i olika utbildningslinjer genomförandet av tullbevakningen och på så sätt förbättringen av den övergripande säkerheten i samhället på ett effektivt och mångsidigt sätt och motsvarar de uppställda målen väl.

Tullen har dock en operativ beredskap att förvärva, utbilda och använda ett större antal hundar och hundförare som är utbildade i att söka efter livsmedel än i dag, om det till exempel uppstår ett behov av att effektivisera bekämpningen av afrikansk svinpest och anvisa anslag för det arbetet.

Påföljder

Tullen kan påföra en påföljdsavgift enligt 15 § i lagen om införselkontroll för en resande som kommer från områden utanför EU och som har med sig förbjudna livsmedel av animaliskt ursprung. I EU:s inre trafik kan Tullen påföra en påföljdsavgift inom djursjukdomskontrollen enligt 94 a § 1 mom. i lagen om djursjukdomar för en privatperson eller en aktör, om privatpersonen eller aktören till eller från landet förflyttar produkter som inte uppfyller de krav på produkter som förflyttas vilka föreskrivs i del IV i djurhälsoförförordningen. Påföljdsavgiften uppgår till 300–5 000 euro.

Tullen har än så länge inte påfört påföljdsavgifter som avses i lagen om införselkontroll eller lagen om djursjukdomar, utan Tullen har om möjligt gett anvisningar och råd till sina kunder i stället för sanktioner. Tullen bereder dock införandet av en påföljdsavgift och anvisningarna om det.

Beroende på situation är det möjligt att straffa för införsel som strider mot lagstiftningen straffrättsligt som regleringsbrott eller smugglingsbrott. Man kan eventuellt göra sig skyldig till djursjukdomsförseelse enligt 95 § i lagen om djursjukdomar, om man till exempel har försummat sin skyldighet att vidta åtgärder som har bestämts på grundval av 93 § i lagen om djursjukdomar. Straffet för djursjukdomsförseelse är böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag. De senaste åren har Tullen utfärdat några bötesyrkanden.

Helsingfors den 3 mars 2026

Finansminister Riikka Purra